

בש"פ 2407/20 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2407/20

לפני: כבוד השופט י' עמית

העורר: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
מיום 30.3.2020 במ"ת 68429-11-19 שניתנה על-
ידי כבוד השופט ד' עטר

תאריך הישיבה: כ"ה בניסן התש"ף (19.4.2020)

בשם העורר: עו"ד עלא' תלאווי

בשם המשיבה: עו"ד מחמד סראחנה

החלטה

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט ד' עטר) מיום 30.3.2020 במ"ת 68429-11-19, במסגרתה נקבע כי העורר יעצר עד לתום ההליכים נגדו.

1. נגד העורר ובן דודו (להלן: הנאשם 1) הוגש כתב אישום הכולל שני אישומים, כאשר לעורר מיוחסת מעורבות באישום השני בלבד. על פי כתב האישום, העורר (קטין יליד דצמבר 2002) והנאשם 1 קשרו קשר לפגוע במאמון קאסם (להלן: המתלונן), בעקבות סכסוך שהתגלע בין המתלונן לבין קרובי משפחתם. כיוון שהאישום הראשון משמש כרקע לאירועים שהתרחשו באישום השני, הרלוונטי לעורר, אומר בתמצית כי ביום 27.10.2019, הנאשם 1 בחברת

נוספים איימו על המתלון בסכין, והנאשם 1 דקר את המתלון ברכו הימנית.

לפי המתואר באישום השני, ביום למחרת, בשעות הערב, העורר והנאשם 1 הגיעו למסעדה בטול כרם בה ישבו המתלון וחבריו, כאשר העורר מצויד בסכין ורימון עשן, והנאשם 1 מצויד באקדח. משהבחין בהם המתלון, הוא ניגש אליהם כדי לברר את פשר הגעתם. הנאשם 1 הניח את ידו על המתלון והחל לדחוף אותו, והעורר ניסה למשוך את הנאשם 1 לאחור. הם התרחקו מספר מטרים, הנאשם 1 שלף את אקדחו וירה לעבר המתלון מספר יריות. באותה העת הרחוב המה עוברי אורח רבים, וביניהם ילד בן 10, שכתוצאה מהירי של נאשם 1 נורה בראשו ומת מפצעיו בהמשך בבית החולים. המתלון הצליח להתחמק והתחבא בסמטה הסמוכה. במקביל למרדף שניהל הנאשם 1 אחר המתלון, התחבאו חבריו של המתלון מאחורי רכב שחנה בקרבת מקום. העורר זיהה אותם, התקרב לעברם בסכין שלופה, וצעק לנאשם 1 "הם מאחורי הרכב, תירה בהם, תירה בהם". הנאשם 1 ניסה לירות, אך בשל מעצור באקדח לא התבצע הירי. העורר והנאשם 1 נמלטו בריצה מהאזור, ובמהלך הבריחה הפעיל העורר את הרימון, השליכו ברחוב ההומה וגרם לצריבה בעיניהם של העוברים והשבים. בהמשך הם פגשו קרוב משפחה שלהם שהסיעם ברכבו חזרה לישראל.

העורר הואשם בקשירת קשר לביצוע פשע (עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק)); החזקת סכין (עבירה לפי סעיף 186(א) לחוק); ניסיון לרצח (עבירה לפי סעיף 305(1) לחוק); נשיאת נשק (עבירה לפי סעיף 144(ב) לחוק); ומעשה פזיזות או רשלנות (עבירה לפי סעיף 338(9) לחוק).

עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה לעצור את העורר עד לתום ההליכים. סניגורו הסכים לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, והתקבלו ארבעה תסקירי מעצר בעניינו.

2. מהתסקיר הראשון עולה תמונה משפחתית מורכבת של משפחה עם רקע סוציאקונומי קשה, המוכרת לרשויות הרווחה. אביו ואחד מאחיו של העורר מרצים מאסר עולם לאחר שרצחו בשנת 2009 את אחותו על רקע "כבוד המשפחה", ואמו של העורר התגרשה מאביו בעקבות הרצח. העורר ואמו ביקשו שישוחרר לחלופת מעצר בביתו והתנגדו לחלופה חוץ ביתית, זאת גם כשהובהר לעורר כי שירות המבחן יתקשה להמליץ על חלופה בביתו. שירות המבחן עמד על כך כי האם ציינה שאינה יכולה לפקח על העורר כל שעות היממה, וכי הביעה כעס וחשדנות כלפי רשויות אכיפת החוק. בשורה התחתונה, שירות המבחן לא המליץ על שחרורו של העורר לחלופת המעצר המוצעת והמליץ על עריכת בדיקה פסיכולוגית לעורר.

במסגרת התסקיר השני, בחן שירות המבחן פעם נוספת חלופת מעצר בבית האם, בפיקוחה ובפיקוח אחיו הבכור של העורר ובת דודתו. שירות המבחן התרשם שאמו ואחיו הבכור מודעים לחומרת המצב, אך השניים מסרו שבאפשרותם לפקח על העורר רק החל משעות הצהריים בשל עבודתם. לעומת זאת, מבת דודתו של העורר התרשם שירות המבחן כי אינה בשלה למשימת הפיקוח. לכן, נוכח שעות העבודה המרובות של האם והאח הבכור, גם בתסקיר זה שירות המבחן נמנע מלהמליץ על החלופה המוצעת.

במסגרת התסקיר השלישי, שוב נבחנה חלופת מעצר בבית אמו של העורר, בפיקוחה ובפיקוח אחיו הבכור, אך בשינוי נסיבות: שני אחים נוספים התגייסו לסייע במשימת הפיקוח; והאח הבכור מסר כי יעזוב את עבודתו ויפקח על העורר כאשר האם בעבודה. אחיו הבכור נעדר עבר פלילי, יש לו שלושה ילדים קטנים והוא מתגורר בסמיכות לאמו. האח והאם התחייבו לכבד את החלטות בית המשפט ולדווח למשטרה על כל הפרה. שירות המבחן התרשם מאחריותם,

סבר כי הם עשויים להוות דמות סמכותית עבור העורר, גם במסגרת של מעצר בפיקוח אלקטרוני, והתרשם כי העורר מסוגל להישמע למשפחתו ולעמוד בגבולות החלופה. בנוסף, שירות המבחן תיאר את ממצאי הבדיקה הפסיכודיאגנוסטית שנערכה לעורר. נכתב כי מהבדיקה עולה שלא נמצאו אצל העורר דפוסי חשיבה והתנהגות עברייניים או עמדות אנטי-סוציאליות, וכי רמת מסוכנותו הוערכה כנמוכה (יצוין כי בתסקיר השני נאמר כי הבדיקה מצביעה על כך שלעורר עוצמת דחפים חזקה יחסית לבני גילו ורמת מוסר דלה ופשטנית, אך נטייה לקבל סמכות מצד גורמי סמכות מבלי לערער עליהם). לסיכום, שירות המבחן ציין כי הוא מתרשם שהחלופה בפיקוח אלקטרוני ובפיקוח אנושי רציף יש בה כדי לאיין את מסוכנותו של העורר. עם זאת, לאור העבירות החמורות המיוחסות לו; הקושי לצפות את משך ההליכים הפליליים בעניינו; ושאלת יכולתו של אחיו הבכור להירתם למשימת הפיקוח הן מבחינה כלכלית והן בשל היותו אב לשלושה ילדים קטנים, שירות המבחן השאיר את ההחלטה לשיקול דעתו של בית המשפט.

במסגרת התסקיר הרביעי, שוחח שירות המבחן עם העורר ואחיו הבכור. העורר הציע כחלופות אפשריות את ביתו של אחיו הבכור ואת בית דודתו, הבטיח לשמור על תנאי מעצר בפיקוח אלקטרוני וסירב לחלופה חוץ ביתית. דודתו ביקשה לפקח עליו אם ימצא באיזוק אלקטרוני בבית אחיו הבכור, ומסרה כי היא מודעת לחומרת מעשיו וכי תדווח למשטרה אם יפר את התנאים. העובדת הסוציאלית של האגף בו העורר עצור מסרה כי הוא מתפקד באופן חיובי והחל להשתתף בטיפול, וכי הוא משתף ומתייעץ עם גורמי הטיפול בכלא. גם בתסקיר זה, בהמשך לתסקירים הקודמים ובשל חומרת העבירות בהן העורר מואשם, שב והותיר שירות המבחן את שאלת חלופת המעצר לשיקול דעתו של בית המשפט.

3. בהחלטה מושא הערר, בית המשפט ציין כי נסיבות האירוע ונסיבותיו האישיות של העורר מובילות למסקנה כי נדרשת חלופת מעצר סמכותית ומציבת גבולות על מנת לאיין את מסוכנותו. עוד ציין בית המשפט כי המשיבה הייתה נכונה לסקול את שחרורו של העורר לחלופת מעצר מוסדית וסמכותית חרף חומרת הנסיבות, אך העורר סירב לכך בכל תוקף. בית המשפט הבהיר כי חלופה בחיק משפחתו של העורר אינה הולמת, כאשר מהותו של הסכסוך המשפחתי לא הובררה. עוד צוין במאמר מוסגר כי לא ניתן היה להתרשם שאמו של העורר מגלה מעורבות אמיתית בחייו, ואף נראה היה כי אינה מודעת בפועל למיוחס לו. באשר לדודתו, צוין כי בנסיבותיו של העורר לא ברורה מידת הסמכותיות והצבת הגבולות האפשרית מצידה, וכי אחיו הבכור אינו יכול לשמש כמפקח יחיד. לאור כל האמור לעיל, בית המשפט הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו.

4. בערר שלפני נטען, כי שגה בית המשפט בכך שדחה את החלופה שהוצעה, וזאת על אף ששירות המבחן סבר שמדובר בחלופה שיש בה כדי לאיין את מסוכנותו של העורר, וכי אין כל עדיפות לחלופה מוסדית על פני חלופת ביתית הכוללת איזוק אלקטרוני. בא כוח העורר הזכיר כי מדובר בקטין, וכי הזהירות הנוהגת בימים כתיקונם באשר למעצרו של קטין מקבלת משנה תוקף בתקופת חירום זו בשל נגיף הקורונה.

5. העורר הוא קטין, כמעט בן 17 בעת המעשה, אין לו עבר פלילי וזהו מעצרו הראשון. הוא שוהה במעצר כמעט ששה חודשים, אך משפטו טרם החל. ככלל, כאשר בקטין עסקינן, הבכורה היא לחלופת מעצר לאור הוראת § לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, הקובע כי "לא יוחלט על מעצרו של קטין אם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך שפגיעתה בחירותו פחותה, והמעצר יהיה לפרק הזמן הקצר ביותר הנדרש לשם השגת המטרה כאמור...". זאת, מאחר שהמחוקק יצא מנקודת הנחה כי הנזק הנגרם לקטין עקב מעצרו עולה על זה הנגרם לנאשם בגיר, כך שנקודת האיזון נוטה להעדפת חלופת מעצר, ככל שיש בה כדי להקהות את מסוכנותו של הנאשם (בש"פ 264/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (25.1.2012)).

התנהגותו של העורר בבית הסוהר מעידה לכאורה על כך שהוא מקבל עליו עול סמכות, וגם שירות המבחן התרשם כי הוא מגלה מחויבות להישמע להוראות משפחתו ולהיצמד להחלטות בית המשפט.

אלא שהעבירות המיוחסות לעורר הן חמורות, והסתיימו בכך שילד רך בשנים, שנקלע לפי תומו לקו האש, קיפח את חייו. כתב האישום מעיד על הקלות הבלתי נסבלת בה העורר נגרר לבצע מעשים כה חמורים. הקטין ומשפחתו סירבו לבחון חלופה מוסדית, וככלל, "קטין המבקש להשתחרר לחלופת מעצר אינו יכול 'להכתיב' את החלופה ואת הפיקוח הטיפולי שיילווה לה" (בש"פ 8868/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (1.12.2016)). הדברים נכונים במיוחד כאשר מדובר בעבירות כה חמורות.

גם החלופה שהוצעה היא גבולית. שירות המבחן התרשם כי קיים ספק בדבר יכולתו של אחיו של העורר להירתם לטובת העורר לאורך תקופה, וכאמור, אמו של העורר אינה מהווה גורם סמכות כלפיו.

בהינתן נתונים עגומים אלה, הרי שלעת הזו, אין מקום לשחרורו של העורר.

אשר על כן, הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ובניסן התש"ף (20.4.2020).

ש ו פ ט